ERFGOED

Archeologienota

Programma van maatregelen

Domein ‘t Eilandje
Lichtervelde
(prov. West-Vlaanderen)

Auteur: Jeroen VERMEERSCH

Projectcode: 2021G128

- **Aanleiding vooronderzoek**

➔ zie het verslag van resultaten bureauonderzoek

- **Resultaten vooronderzoek zonder ingreep in de bodem**

➔ zie het verslag van resultaten bureauonderzoek

- **Gemotiveerd advies**

Het uitgevoerde bureauonderzoek is volledig, alle relevante beschikbare bronnen zijn teruggevonden en zijn geraadpleegd. Op basis van het verslag van resultaten van het bureauonderzoek kan de aan- of afwezigheid van een archeologische site echter niet met zekerheid gestaafd worden. Daarom is er voor het projectgebied een verder vooronderzoek noodzakelijk op het plangebied. Op basis van het assessment zijn er geen aanwijzingen dat er binnen het plangebied een begraven bodem (bvb door colluvium) aanwezig is. Dit verkleint de kans op het aantreffen van steentijdresten. Hierdoor wordt er in het kader van het vervolgonderzoek geen boringen geadviseerd, maar enkel proefsleuven. Voor een uitgebreide evaluatie van de verschillende onderzoeksmethoden wordt verwezen naar het verslag van resultaten (hoofdstuk 2.5.).

Hieronder worden de voorwaarden beschreven waaraan de verschillende onderzoeksfases moeten voldoen. Het uitgestelde traject is noodzakelijk omdat op de locatie waar de werken zullen plaatsvinden, momenteel nog gebouwen en verharding aanwezig is dat afgebroken moet worden. De gebouwen zullen pas gesloopt worden na het verkrijgen van de vergunning. Hierdoor is het momenteel nog niet mogelijk om verder vooronderzoek uit te voeren.

- **Planafbakening**

De totale site heeft een oppervlakte van ongeveer 7990m² en dient onderzocht te worden door middel van proefsleuven (Figuur 1). Hierbij dient het ganse plangebied onderzocht te worden gezien zo goed als het ganse terrein bodemverstorende activiteit zal kennen door het plaatsen van funderingspalen, uitgravingen voor de vijver en paden, en ten gevolge van de aanleg van nieuwe flora. Het onderzoek kan echter enkel plaatsvinden als de nodige bomen gerooid zijn tot op maaiveldhoogte, zodat onderliggende resten en sporen niet verstoord zullen worden. Hierdoor zal het vervolgonderzoek in uitgesteld traject uitgevoerd worden.

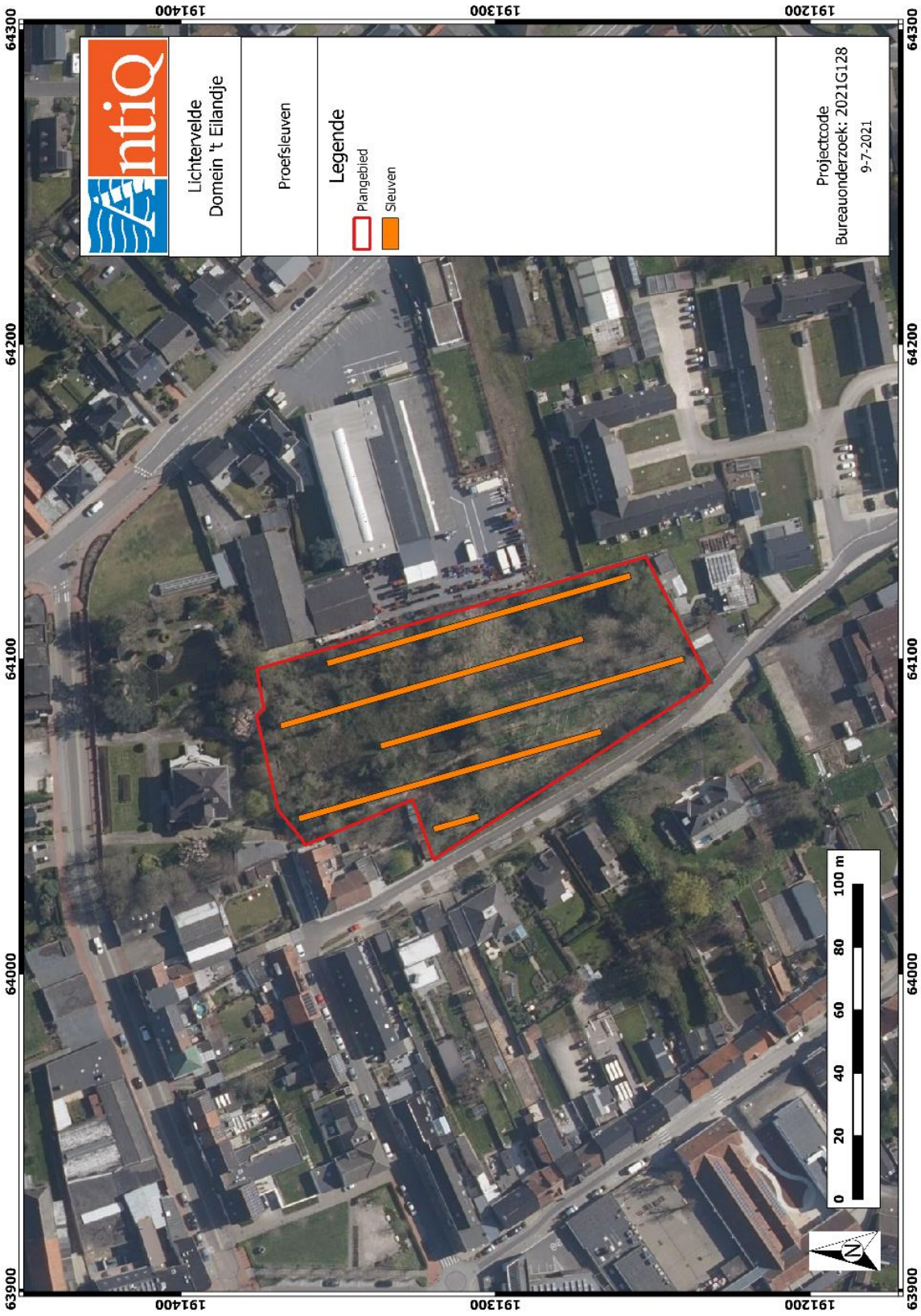

Figuur 1: Locatie van de aan te leggen sleuven op de luchtfoto uit 2020.

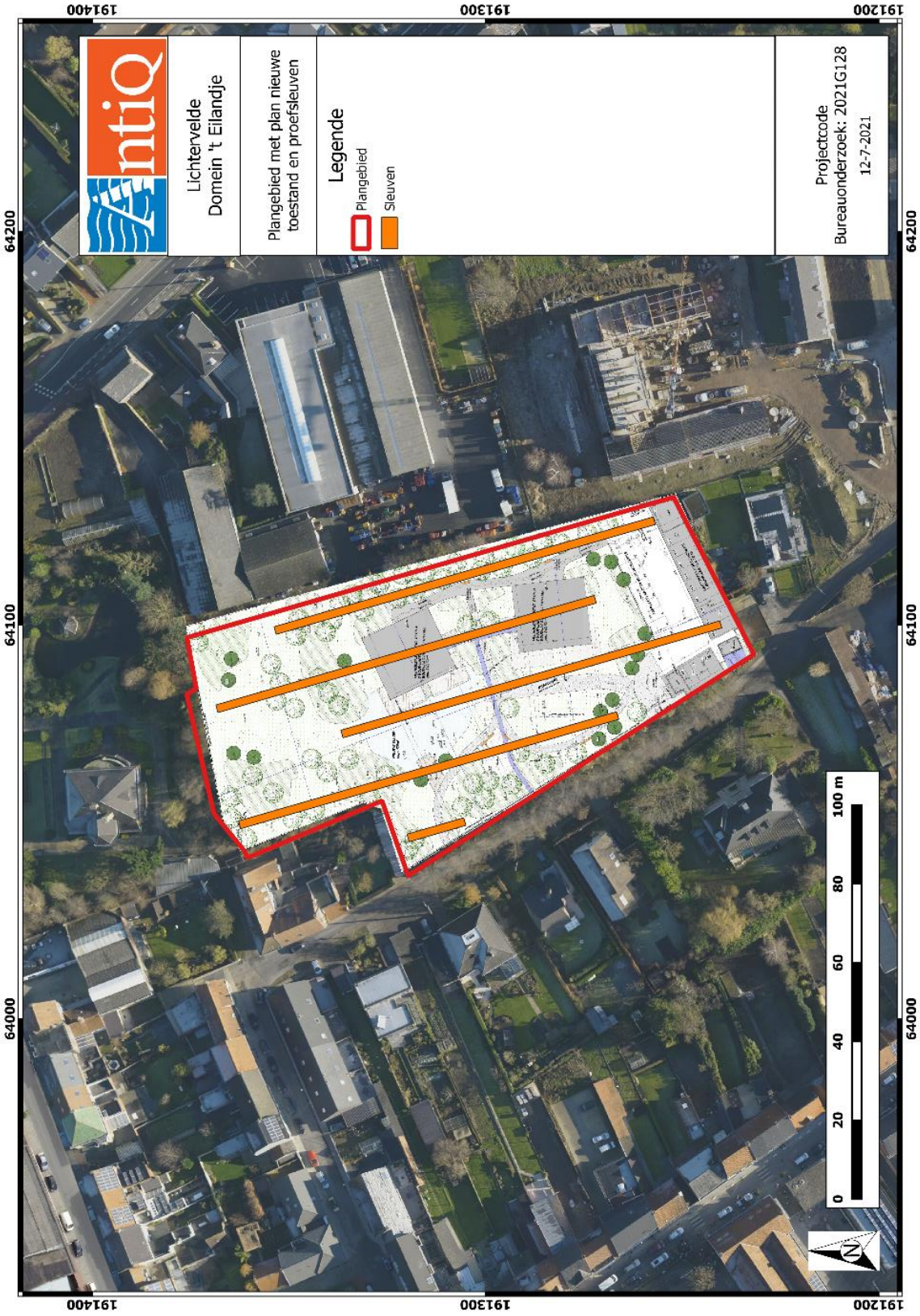

Figuur 2: Locatie van de aan te leggen sleuven met projectie van de toekomstige werken.

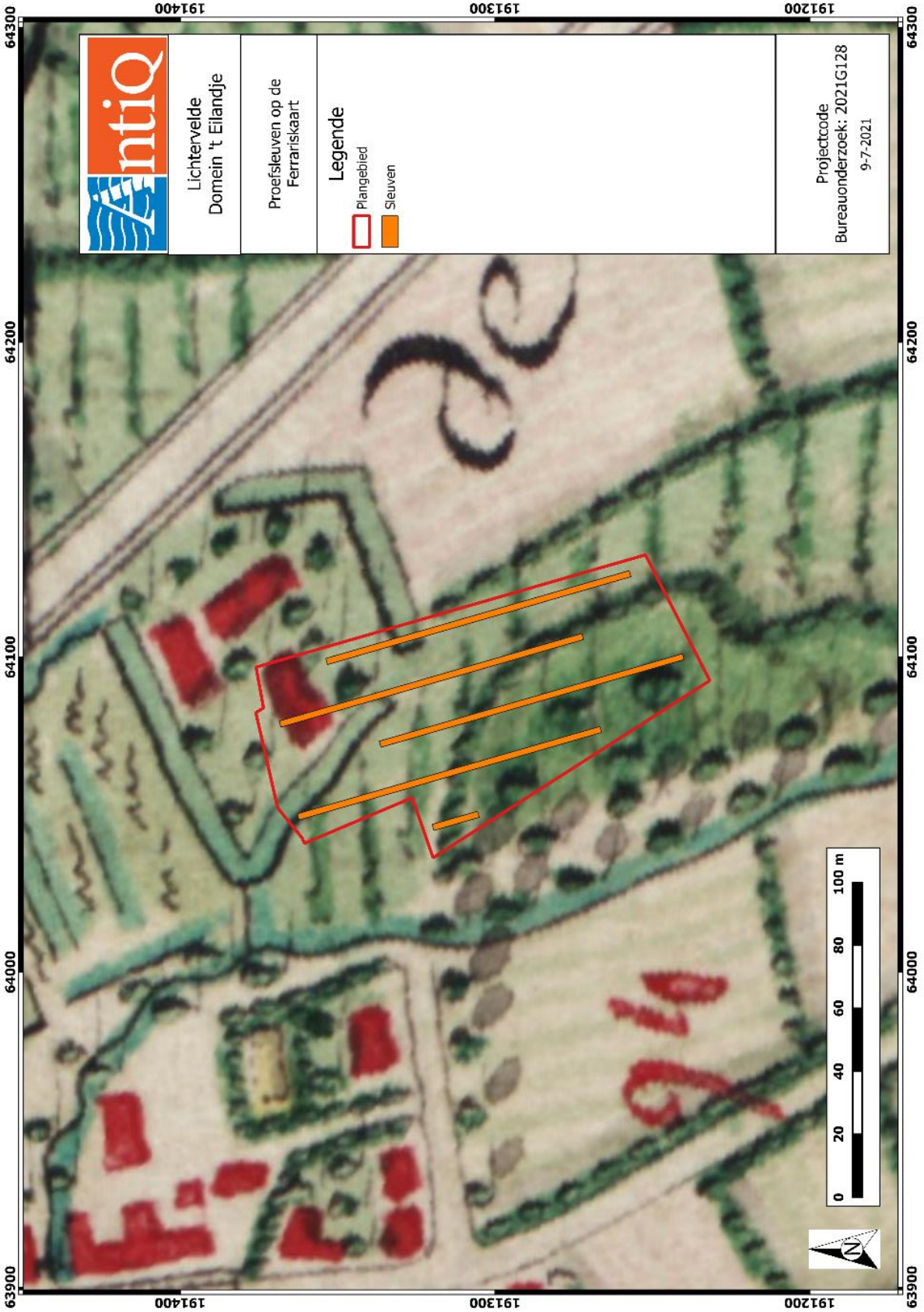

Figuur 3: Locatie van de aan te leggen sleuven met projectie op de kaart van Ferraris waar in het noorden een hoeve is afgebeeld.

- **Vraagstelling**

Het doel van de proefsleuven is om te achterhalen of er op het terrein één of meerdere archeologische sites aanwezig zijn en te bepalen welke maatregelen dienen te worden genomen voorafgaand aan de ontwikkeling van het projectgebied. Hieronder worden de specifieke (niet limitatieve) onderzoeksvragen weergegeven. Het onderzoek aan de hand van proefsleuven is succesvol beëindigd wanneer de vraagstellingen succesvol kunnen worden beantwoord.

- Zijn er archeologische sporen aanwezig?
- Welke is de bewaringstoestand van de aangetroffen sporen?
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?
- Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?
- Zijn er indicaties omtrent artisanale activiteiten?
- Welke is de relatie tussen de archeologische sporen en het landschap?
- Is er een archeologische site aanwezig binnen het projectgebied?
- Welke zijn de verder te nemen maatregelen i.f.v. de geplande werken?

- **Plan van aanpak proefsleuven**

Teneinde na te gaan of er archeologisch relevante grondsporen aanwezig zijn binnen het onderzoeksgebied, dient idealiter gebruik gemaakt van de inplanting van parallelle en onderbroken proefsleuven over het volledige onderzoeksgebied. Bij de inplanting bedraagt de afstand tussen de proefsleuven minimum 12m en maximum 15m (van middenpunt tot middenpunt)[1]. Voor de uitgraving wordt gebruik gemaakt van een niet-getande graafbak. De sleuven zijn 1,80 tot 2 m breed. Hier is de oriëntatie en inplanting van de sleuven bepaald door de toekomstige werken, rekening houdende met de te behouden bomen.
Er is binnen de zone van de werken ruim voldoende ruimte om sleuven uit te breiden met extra sleuven en proefputten, ook met een andere oriëntatie om zodoende het terrein optimaal te onderzoeken. Per sleuf wordt machinaal een profielput aangelegd zodat men minstens om de 25m een zicht heeft op de bodemopbouw van het onderzoeksterrein.

Op de figuren in het programma van maatregelen is nu ca. 10% (400 m sleuven of ca. 800m^2) van het plangebied aangeduid met sleuven. Er worden dus nog extra volgsleuven, dwarssleuven of kijkvensters aangelegd om beter inzicht te krijgen in de aard van de aangetroffen archeologische

[1] Als men de kosten-baten afweging maakt, is deze methode van proefsleuven het meest aangewezen om archeologische sites op te sporen en te prefereren boven andere systemen. Zie Haneca et al. 2016.

sporen. Er wordt doorgaans 10% van de onderzoekbare oppervlakte opengelegd door middel van sleuven en 2,5% door middel van volgsleuven, dwarssleuven of kijkvensters. Op die manier wordt 12,5% van het onderzoeksgebied onderzocht en kan met een minimale kost een betrouwbare inschatting gemaakt worden omtrent het archeologisch potentieel van de site. Zodoende kan men ook beter de onderzoekstermijn en –kost inschatten bij een eventueel vervolgonderzoek.[2]

De grond wordt gescheiden afgegraven en gestockeerd naast de sleuf. Het dichten gebeurt op zo'n manier dat de originele bodemopbouw opnieuw bekomen wordt en dat de draagkracht van de bodem minstens gelijk is aan de draagkracht voorafgaand de start van het veldwerk. Indien nodig worden kwetsbare sporen (vb. brandrestengraven) afgedekt met waterdoorlatende doek.

Het archeologisch ensemble zal gedurende en na het afronden van het onderzoek bewaard worden bij de uitvoerder van het proefsleuvenonderzoek. Na afronding en oplevering van de rapportage wordt het ensemble definitief bewaard bij de bouwheer. Bewaring gebeurt conform de bepalingen in de Code Van Goede Praktijk.

Zowel het veldwerk als de verwerking en rapportage van de hierboven beschreven methodes dienen te voldoen aan de methodiek zoals beschreven in de Code van Goede Praktijk. De diverse fases van vooronderzoek moeten niet uitgevoerd worden indien de geplande bouwwerken, waarvoor deze archeologienota wordt opgesteld, niet zullen worden uitgevoerd. Het onderzoeksdoel is succesvol bereikt indien de vraagstelling kan beantwoord worden. Het gefundeerd kunnen beantwoorden van de vraagstelling is dus het evaluatiecriterium aan de hand waarvan de erkende archeoloog zal bepalen of het onderzoeksdoel succesvol bereikt is.

- **Gewenste competenties**

➔ In het kader van het proefsleuvenonderzoek dient het team te bestaan uit minstens 2 archeologen waarbij beide beschikken over minstens 20 werkdagen veldervaring wat betreft proefsleuvenonderzoek.
➔ Gedurende het veldwerk dient een (assistent-)aardkundige op afroep beschikbaar te zijn op het terrein.

- **Randvoorwaarden**

Gezien het terrein momenteel dicht bebost en begroeid is dienen de bomen en begroeiing tot op het maaiveld gerooid te worden zodoende de archeologen het onderzoek te kunnen laten uitvoeren.

[2] Haneca et al. 2016.

Hierbij mogen de bomen bijgevolg niet ontworteld worden gezien dit zware schade kan opleveren aan archeologische resten en sporen.

- **Voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk**

Er zijn geen voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk.

- **Bibliografie**

HANECA K., DEBRUYNE S., VANHOUTTE S., ERVYNCK A., 2016, *Archeologisch vooronderzoek met proefsleuven. Op zoek naar de optimale strategie*, Onderzoeksrapporten Onroerend Erfgoed 48.

VAN GILS M., MEYLEMANS E., 2019, *Prospecteren naar steentijd artefactsites – versie 1*, Agentschap Onroerend Erfgoed.